

HZN **e** glasilo

Broj 12/2018

Službeno glasilo Hrvatskoga zavoda za norme

Navrati pravo klijentu

Rizici povezanih života

Kilo dobre vage

Članovi
HZN-a

European Committee for Standardization

YOU & CEN WHO WE ARE MEMBERS WHAT WE DO WORK AREA MEETING FACILITIES **NEWS** SEARCH STANDARDS

- News
- Workshops
- Calls
- Events
- Brochures
- Policy opinions

HOME > NEWS > News

FIFA and CEN signing a labor agreement to cooperate in standardization

FIFA i CEN potpisali ugovor o suradnji

FIFA From 2 October 2018, CEN - the International Federation of Football Associations - agreement. According to the agreement, FIFA will participate in the standardization of 'Surfaces for sports shoes'. The aim of the Technical Committee, whose Secretariat is the French National Standardization Body, is to specify methods for the determination of a sports surface in relation to a studded or smooth soled sports shoe.

HZN e-glasilo

Službeno glasilo Hrvatskog zavoda za norme sa
stalnim dodatkom
Oglasnik za normativne dokumente

Godište: 10. 2018.

ISSN 1847-4217

URL: <http://www.hzn.hr>

Izdavač:	Hrvatski zavod za norme MB: 1957406 OIB: 76844168802 Sjedište: Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb Telefon: 01/610 6095 Telefax: 01/610 93 21
Glavni urednik:	Igor Božičević, ravnatelj HZN-a
Pomoćnik glavnog urednika:	Vladimir Jaram
Tehnički urednik:	Vladimir Jaram
Uredništvo:	Ana Marija Boljanović, Melanija Grubić Sutara, Vlasta Gačeša-Morić, Boro Jandrijević, Vladimir Jaram, Igor Božičević
Lektura:	Ivana Canosa
Korektura:	Vladimir Jaram, Sandra Knežević
Grafička obrada naslovnice:	Vladimir Jaram
Grafička priprema:	Vladimir Jaram, Sandra Knežević
Izlazi:	mjesečno
Uređenje	2018-12-31

Opremu tekstova obavlja uredništvo. Za sadržaj poimence potpisanih priloga odgovorni su njihovi autori. Oni ne iskazuju obvezno stav Hrvatskoga zavoda za norme. Objavljeni prilozi u službenom glasilu Hrvatskog zavoda za norme autorski su zaštićeni. Iznimka su sadržaj, novosti iz HZN, novosti iz europskih i međunarodnih normiranih tijela i s normizacijom povezane aktivnosti koji se mogu objavljivati u drugim stručnim časopisima uz obveznu naznaku izvora i dostavljanje časopisa u kojemu su objavljeni tako preuzeti prilozi. Za priloge iz rubrike Normizacija i Tehničko zakonodavstvo potrebno je zatražiti pisano odobrenje za njihovo objavljivanje od autora i od Hrvatskoga zavoda za norme.

PROSLOV

Poštovani čitatelji!

U ovome broju HZN e-glasila možete pročitati izvještaj o sastancima radnih skupina CEN/TC 542, *Assistance dogs* održanim u Zagrebu od 3. do 6. prosinca 2018. godine.

U vijestima iz HZN-a, nalazi se naš stalni prilog o članovima HZN-a. Tu je i prikaz obilježavanja završetka prvoga ciklusa Projekta prevođenja harmoniziranih europskih norma na hrvatski jezik.

U rubrici Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija, u ovome broju donosimo iz IEC-a informaciju o prvoj nagradi *IEC-IEEE-KATS Challenge* za rad o normizaciji u „pamentnom“ području. Iz IEC-a tu je i informacija o rizicima povezanih života o (ne)sigurnosti uređaja i podataka na internetu stvari.

Iz ISO-a donosimo prilog *Navedi pravu cijenu* o transparentnosti cijena kao jednom od načina da se pridobije povjerenje potrošača. Tu je i obavijest o novoj temeljitoj promjeni u načinu mjerenja koju provodi svjetska znanstvena zajednica nanovo definirajući kilogram.

U novostima iz CEN-a i CENELEC-a, donosimo informacije o potpisanom ugovoru između CEN-a i FIFA-e o suradnji u normizaciji kao i o bavljenju europskih normizacijskih organizacija učinkom Brexita. Da bi osigurali stabilnost europskoga normizacijskog sustava te pravnu sigurnost i kontinuitet na razini struke i politike za sve stručnjake koji pridonose razvoju europskih normi, CEN i CENELEC dogovorili su na svojim općim skupštinama od 23. studenog da će uvesti prijelazno razdoblje od datuma Brexita (koji se očekuje 29. ožujka 2019.) do 31. prosinca 2020.

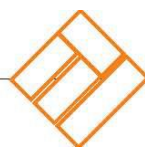
Održani su 51. sastanak ETSI NSO-a i 72. opća skupština ETSI-ja. Donosimo kratke prikaze tih sastanaka.

Želimo Vam sretne i ugodne blagdane i uspješnu 2019. godinu!

Ugodno čitanje!

V. Jaram
pomoćnik glavnoga urednika

Sadržaj 12/2018

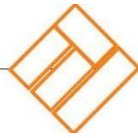
Proslov	2
Sastanci radnih skupina CEN/TC 542, <i>Assistance dogs</i> održani u Zagrebu	4
Novosti iz HZN-a	
<ul style="list-style-type: none"> • Članovi HZN-a 	7
<ul style="list-style-type: none"> • Obilježavanje završetka prvoga ciklusa Projekta prevođenja harmoniziranih europskih norma na hrvatski jezik 	8
Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija	
IEC	
<ul style="list-style-type: none"> • Prva nagrada <i>IEC-IEEE-KATS Challenge</i> za rad o normizaciji u „pametnom“ području 	10
<ul style="list-style-type: none"> • Rizici povezanih života 	12
ISO	
<ul style="list-style-type: none"> • Navedi pravu cijenu 	15
<ul style="list-style-type: none"> • Kilo dobre vage 	16
CEN i CENELEC	
<ul style="list-style-type: none"> • FIFA i CEN potpisali ugovor o suradnji u normizaciji 	18
<ul style="list-style-type: none"> • Europske normizacijske organizacije bave se učinkom Brexita 	19
<ul style="list-style-type: none"> • CEN je objavio dvije nove norme o sanitarnim uređajima 	20
ETSI	
<ul style="list-style-type: none"> • Održani 51. sastanak ETSI NSO-a i 72. opća skupština ETSI-ja 	21

Naslovnica: *Novosti i priopćenja iz regionalnih i međunarodnih normizacijskih organizacija*

HZN Oglasnik za normativne dokumente (A1-A41)

ISSN 1847-4217

Sastanci radnih skupina CEN/TC 452, *Assistance dogs* održani u Zagrebu

U Zagrebu, u dvoranama za sastanke Hrvatskog zavoda za norme te u obližnjem hotelu International, održali su se u periodu od 3. do 6. prosinca 2018. godine prvi sastanci novoosnovanih radnih skupina europskog odbora CEN/TC 452, *Assistance dogs*:

- CEN/TC 452/WG 2 'Lifetime welfare'
- CEN/TC 452/WG 4 'Training and assessment'
- CEN/TC 452/WG 5 'Client Services'
- CEN/TC 452/WG 6 'Accessibility'

Sastancima je prisustvovalo između 20 i 27 stručnjaka iz više od deset europskih zemalja. Na početku svakog sastanka stručnjake radnih skupina pozdravio je, osim voditelja radnih skupina, predsjednik odbora CEN/TC 452 dr. sc. Marijan Alfonso Sesar, koji je prisutne informirao o novostima u promociji odbora CEN/TC 452 ispred tijela Europske komisije.

Tajnica odbora CEN/TC 452, Vesna Ferenčak Brodarić održala je uvodno izlaganje o pravilima rada u radnim skupinama, postupcima izrade norma te nekim posebnostima u izradi norma za usluge/postupcima ocjenjivanja sukladnosti/pravilima dostupnosti koji se prilikom izrade europskih norma moraju uzeti u obzir.

Sve četiri radne skupine uspješno su započele s radom i kao rezultat prvih sastanka objavile preporuke i akcijske planove, što je prvi korak u pripremi radnih tekstova - nacrtu budućih europskih norma koje će se odnositi na pse pomagače, njihove trenere i korisnike.

Održan je i sastanak tzv. Chairman advisory Group (CAG) koji osim predsjednika i tajnice odbora CEN/TC 452 čine i voditelji svih radnih skupina (Peter van der Heijden, voditelj CEN/TC 452/WG1, Laura Mout, tajnica CEN/TC 452/WG1, Karl Weissenbacher, voditelj CEN/TC 452/WG2, Peter Gorbing, voditelj CEN/TC 452/WG4, Chris Muldoon, suvoditelj CEN/TC 452/WG4, Jennifer Lynn Ceia, voditeljica CEN/TC 452/WG5 i Judith Jones, voditeljica CEN/TC 452/WG6).

Na sastanku CAG-a održanom 7. prosinca 2018. godine, voditelji radnih skupina podnijeli su izvještaje sa sastanaka radnih skupina za koje su odgovorni te je u skladu s time revidiran i prihvaćen akcijski plan odbora CEN/TC 452 za prvu polovicu 2019. godine.

Potvrđeno je da će se sljedeći plenarni sastanak odbora CEN/TC 452 održati 17. svibnja 2019. godine u glavnom gradu Estonije, Tallinu. Sastanci radnih skupina održat će se uoči plenarnog sastanka, počevši od 13. svibnja do zaključno 16. svibnja 2019. godine.

U nastavku donosimo djelić atmosfere sa sastanaka radnih skupina CEN /TC 452.

Vesna Ferencak Brodarić

Članovi Hrvatskog zavoda za norme

Objavljujemo popis redovitih i pridruženih članova HZN-a po vrstama pravnih odnosno fizičkih osoba za koje je Upravno vijeće donijelo odluku do kraja prosinca 2018. godine.

Vrsta članstva, vrsta pravne ili fizičke osobe	2018-08-23	2018-12-11
Članovi promatrači		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	8	8
Fizičke osobe	0	0
Ukupno promatračkih članova	8	8
Redoviti članovi		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	162	162
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – javne ustanove i slično	22	21
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – HGK, HOK, HUP	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovne komore ili udruge	5	5
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovna društva	8	9
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – škole	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – fakulteti	20	20
Fizičke osobe – pojedinci	26	25
Obrt – fizičke osobe	2	2
Tijela državne uprave	51	51
Ukupno redovnih članova	298	297
Ukupno članova HZN-a	306	305

NOVI ČLANOVI

Vrsta članstva: **REDOVITO ČLANSTVO**

PРАВНА ОСОБА КОЈА НЕ ОСТВАРУЈЕ ДОБИТ - СТРУКОВНО ДРУШТВО

1. Hrvatsko društvo krajobraznih arhitekata, Zagreb

Dobrodošli u sustav komentiranja nacrti norma!

1. Pronađite nacrti bitne za vaše poslovanje ili granu djelatnosti pomoću donje trake za pretraživanje

2. Pročitajte i ocijenite postojeći nacrt norme te razmislite kako bi on mogao utjecati na Vas i Vaše poslovanje

3. Komentirajte nacrt norme i sudjelujte u njegovom oblikovanju

4. Omogućujemo vam da jednostavno podijelite nacrt i komentare s kolegama

Obilježavanje završetka prvoga ciklusa Projekta prevođenja harmoniziranih europskih norma na hrvatski jezik

Dana 6. prosinca 2018. godine svečano smo obilježili završetak prvoga ciklusa Projekta prevođenja harmoniziranih europskih norma na hrvatski jezik kojim je obuhvaćano prevođenje 73 harmonizirane europske norme.

Uz djelatnike HZN-a, na obilježavanje su bili pozvani predstavnici Upravnoga vijeća HZN-a, predsjednici i članovi tehničkih odbora HZN-a koji su sudjelovali u provedbi Projekta te predstavnici agencija za prevođenje.

Pozdravni govor održao je gospodin Igor Božičević, ravnatelj HZN-a. U svom izlaganju osvrnuo se na ulogu HZN-a kao provedbenog tijela Uredbe (EU) 1025/2012 o europskoj normizaciji, kao i na dosadašnju praksu prevođenja norma u HZN-u. Napomenuo je da je dosadašnji način rada u HZN-u rezultirao malim postotkom objavljenih norma na hrvatskome jeziku, što predstavlja zapreku korisnicima norma u Republici Hrvatskoj. Zaključio je kako su rezultati Projekta, osim za HZN koji time

ostvaruje svoju ulogu, od posebnog značaja i za tijela državne uprave (TDU) u području harmoniziranog zakonodavstva Unije, kao i za konkurentnost cjelokupnoga gospodarstva RH.

O aktivnostima provedbe Projekta izlaganje je održala gospođa Franciska Vidović, voditeljica Radne skupine za provedbu Projekta. Kako se radi o Projektu koji HZN provodi kao član CEN-a i CENELEC-a u okviru *Okvirnog partnerskog sporazuma i posebnih ugovora*, napomenula je kako je upravljanje Projektom bio izazov za HZN, uzimajući u obzir opseg aktivnosti, dosadašnju praksu prevođenja i vremenski okvir Projekta. Kroz podugovorene agencije prevedena je 51 norma dok je 17 norma prevedeno u HZN-u.

Integra je prevela 25 norma iz područja normizacije: elektronika, opća elektrotehnika, energetska elektrotehnika, informatika, graditeljstvo, strojarstvo, prijevoz, rukovanje materijalima i pakiranje i metalni materijali dok je Ciklopea prevela 31 normu iz područja normizacije: osnovne norme, usluge, proizvodi za kućanstvo i slobodno vrijeme, zdravlje, okoliš i medicinska oprema i nemetalni materijali. Na kraju izlaganja, gospođa Vidović se zahvalila svim sudionicima Projekta na doprinosu te istaknula važnost komunikacije, suradnje i timskog rada.

O svojim iskustvima sudjelovanja na Projektu govorili su i predstavnici agencija INTEGRA d.o.o. i CIKLOPEA d.o.o. Obje agencije u svojim su izlaganjima objasnile procese koje su uspostavile za provedbu ovog Projekta te su naglasile prednosti računalno potpomognutog prevođenja odnosno prevođenja uz CAT alate, naprimjer TRADOS, što je bio i jedan od uvjeta koje je HZN postavio za sudjelovanje agencija u Projektu.

Gospodin Damir Pavuna, predstavnik agencije INTEGRA d.o.o. u svom je izlaganju istaknuo važnost uspostavljanja terminologije, a posebno je istaknuo dobru suradnju s članovima HZN-a koji su na Projektu sudjelovali kao redaktori i s tajnicima tehničkih odbora, čija je uloga ključna za kvalitetu prijevoda.

Gospodin Kristijan Novak iz agencije CIKLOPEA d.o.o. istaknuo je da se radi o multidisciplinarnom Projektu na kojem su sudjelovali brojni lingvisti (prevoditelji i lektori) i redaktori odnosno stručnjaci u određenim područjima. Zaključio je da je znanje tih stručnjaka pridonijelo da se dobije kvalitetan dokument na materinskom jeziku kojim se može koristiti u svakodnevnom životu.

Nakon ovih izlaganja, svoja su iskustva iznijeli dugogodišnji članovi HZN-a: gospođa Marica Mlinac Mišak, gospodin Milivoj Drusany i gospodin Dubravko Risović. Oni su stručnim znanjem pridonijeli provedbi Projekta i kvaliteti prijevoda na kojima su sudjelovali kao redaktori, a izrazili su zadovoljstvo provedbom Projekta jer smatraju da je prevođenje norma izuzetno važno za korisnike norma u Republici Hrvatskoj. Redaktori su također naveli da napredni alati i metodologija rada kojima se koriste obje agencije povećavaju kvalitetu prijevoda.

Nakon izlaganja i rasprave, druženje je nastavljeno u neformalnom tonu pri čemu su prisutni imali priliku razmijeniti ideje i prijedloge za poboljšanje aktivnosti u sljedećem projektnom ciklusu.

Ovim je događajem ujedno obilježen i završetak poslovne godine HZN-a.

Prva nagrada *IEC-IEEE-KATS Challenge* za rad o normizaciji u 'pametnom' području

Dodijeljeno pet nagrada za znanstvene radove u kojima se analiziraju budući izazovi u normizaciji

Ženeva, Švicarska, 2018-10-18 – Međunarodno elektrotehničko povjerenstvo (IEC), IEEE i Korejska agencija za tehnologiju i norme (KATS) zajednički su objavili dobitnike nagrade *IEC-IEEE-KATS Challenge*. Ove godine, nagrađeni su najbolji znanstveni radovi u kojima se analizira buduća uloga normizacije i ocjenjivanja sukladnosti.

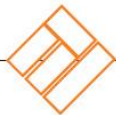
Razvoj tehnologije trenutno se odlikuje međuovisnošću i složenošću sustava i brzim tempom inovacija. Od autonomnih vozila do pametne proizvodnje i digitalne transformacije, tehnologiju pokreću međusobno povezani sustavi, a ne pojedinačni proizvodi. U tom kontekstu IEC, IEEE i KATS pozvali su zainteresirane znanstvenike i inženjere da izraze svoje mišljenje o tome kako taj razvoj utječe na budućnost normizacije. Natječaj je trajao od 30. studenog 2017. do 30. travnja 2018. godine.

Prva nagrada *IEC-IEEE-KATS Challenge* dodijeljena je Doyoung Eom zajedno s Heejinom Leejem sa Sveučilišta Yonsei u Južnoj Koreji te Dong-hyuum Kimom sa Sveučilišta Glasgow za njihov rad pod naslovom *New Rules for Standard-Setting and New Roles of Standardization Bodies in the era of IoT*. U tom radu autori ističu da takozvani 'sukobi normi' više ne nastaju unutar istog nego među različitim sektorima djelatnosti. U radu daju studije slučaja u područjima punjenja električnih vozila i sustava komunikacije automobila spojenih na Internet ("connected cars").

Drugu nagradu dobio je Kai Jakobs sa Sveučilišta RWTH Aachen u Njemačkoj za svoj rad o pametnoj normizaciji. Jakobs prikazuje teškoće u normizaciji sustava kao što su pametni gradovi i predlaže uspostavu 'pametnog' sustava autentifikacije *single sign-on* (SSO).

Dodijeljene su tri treće nagrade. Kanika Singh i Hoseong Daniel Lee iz *American Bureau of Shipping* prikazuju potrebu za normama za upravljanje podacima o električnim mjerenjima u industriji nafte i plina. Daniel Masso-Aguado i Luis Diaz-Balteiro sa sveučilišta *Universidad Politecnica de Madrid* istražuju uvođenje sintetskog indeksa za mjerenje stupnja normizacije u određenoj zemlji. Yongrae Cho, Hyunjun Park i Eunji Mok s instituta *Science and Technology Policy Institute* te Jeongno Lee s instituta *Korea Electronics Technology Institute* utvrđuju tokove znanja i tehnologije među normizacijskim zajednicama i kako se pomoću njih mogu utvrditi promjene u sektoru djelatnosti.

Dobitnici će prezentirati svoje radove na Konvenciji o izobrazbi o normama (*Standards Education Convention*), koja se održava 22.-23. listopada 2018. u Busanu u Koreji paralelno s Općom skupštinom IEC-a. Službena svečanost dodjele održat će se 26. listopada tijekom otvorene sjednice Vijeća IEC-a. Dobitnici će dobiti novčanu nagradu (20 000 USD za prvu nagradu, 15 000 USD za drugu nagradu i po 6 000 USD za treću nagradu), koja se financira iz KATS-ovog programa sponzorstva. Dobitnici su odabrani na temelju kvalitete analize i originalnosti istraživanja.

“IEC čestita ovogodišnjim dobitnicima nagrada *IEC-IEEE-KATS Challenge*. Bili smo zadivljeni visokom razinom dostavljenih radova i kreativnošću i znanjem svih sudionika. Nadamo se da ćemo potaknuti daljnje znanstvene rasprave o izazovima normizacije i njezinoj važnosti u rješavanju globalnih izazova”, rekao je Jan-Henrik Tiedemann, voditelj *IEC Academy*.

Nagradom *IEC-IEEE-KATS Challenge*, IEC nastoji ojačati vezu između normizacije i znanstvenih zajednica. Cijeneći jedinstveno gledište koje osiguravaju znanstvenici, IEC će i dalje podupirati projekte kojima se može potaknuti rasprava i ostvariti nova znanja o razvoju i utjecaju međunarodnih normi.

IEC nudi alate koji stručnjacima pomažu u usavršavanju putem visokokvalitetnih seminara, mrežnih seminara te regionalnih/nacionalnih radionica za globalnu IEC-ovu zajednicu. Za više informacija, posjetite <https://www.iec.ch/academy/>.

(Izvori: <https://www.iec.ch/newslog/2018/nr0918.htm>; priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

Rizici povezanih života

(Ne)sigurnost uređaja i podataka na internetu stvari

Piše: Natalie Mouyal

Uključite radio, namjestite kuhinjski sat na štednjaku, smanjite temperaturu, ugasite svjetla. Zahvaljujući internetu stvari (IoT), sve to možete učiniti ne ustajući s udobnog kauča ili dok se vozite autobusom. Kao što je primijetio [novinar New York Timesa](#), IoT čini domove, urede i vozila "pametnijima, mjerljivijima i življima".

Sve veći broj uređaja u domu sada je spojeno na mreže

Istraživačka tvrtka [IoT Analytics](#) procjenjuje da u 2018. godine u svijetu ima ukupno 17 milijardi spojenih uređaja u upotrebi, od čega se sedam milijardi definira kao IoT uređaji (to ne uključuje pametne telefone, tablete, prijenosna računala i telefone s fiksnom linijom). Tvrtka procjenjuje da će se broj IoT uređaja do 2025. godine popeti na 21,5 milijardi. Stranica [Business Insider](#) iznosi još više procjene: više od 55 milijardi IoT uređaja u upotrebi do 2025. godine. Unatoč razlikama u prognozama, brojke su vrlo visoke.

Definicija IoT-a

Internet stvari (*internet of things*, IoT) odnosi se na svaki uređaj koji se može spojiti na mrežu i putem nje prikupljati i dijeliti podatke. Općenito se pod tim podrazumijeva fizički predmet koji je spojen na internet i kojim se putem interneta upravlja. Prema stranici [IEC Electropedia](#), internet stvari je "veza između fizičkih predmeta (stvari i usluga koje se mogu jasno identificirati i virtualnog prikaza u strukturi

IoT uređaji izazivaju zabrinutost za privatnost i sigurnost podataka

sintetiziraju i prodaju. U krajnjem slučaju, tim se procesom može stvoriti trajni digitalni profil i omogućiti tvrtkama da Vas upoznaju bolje nešto Vi sami sebe poznajete”.

Cook je pohvalio Europsku uniju zbog prihvaćanja Opće uredbe o zaštiti podataka (GDPR), kojom se postavljaju strogi zahtjevi povezani s prikupljanjem, čuvanjem i prijenosom osobnih podataka prikupljenih internetom. Uredba uključuje pojmove kao što su pravo pojedinca 'na zaborav' i 'pravo na prenosivost podataka', koje omogućuje pojedincu da lako prenese svoje osobne podatke na drugog pružatelja usluga.

EU je uvela Uredbu GDPR da bi potrošači imali bolji nadzor nad upotrebom njihovih podataka

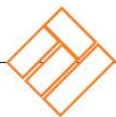
Na nekim drugim mjestima regulativa za zaštitu privatnosti nije tako opsežna. Znanstvenik [Bruce Schneier](#) kaže da ekonomski i tehnološki poticaji IoT industrije nisu usklađeni s potrebama društva za sigurnošću i privatnošću. Zato vjeruje da su nužni propisi i norme kako bi se građani zaštitili.

Potreba za normama

Međunarodne norme osiguravaju čvrst i pouzdan okvir utemeljen na najboljoj praksi prikupljanja, spremanja i obrade osjetljivih podataka. U okviru IEC-ovva i ISO-ova Zajedničkog tehničkog odbora [JTC 1](#) za informacijsku tehnologiju, [Pododbor \(SC\) 27](#) za tehnike informatičke sigurnosti izradio je niz normi [ISO/IEC 27000](#). One osiguravaju skup alata i metodologiju za upravljanje informacijskom sigurnošću i najbolju praksu u području sigurnosti podataka, razmjene, sigurnog spremanja i obrade informacija.

Pododbor [JTC 1/SC 41](#), koji se bavi internetom stvari, nedavno je objavio svoj referentni dokument. Norma [ISO/IEC 30141](#) daje okvir za IoT koji će služiti kao osnova za razvoj konkretne IoT arhitekture i sustava. Jedan je od ciljeva te norme zaštititi privatnost onemogućavanjem provale u podatke. Predsjednik pododbora François Coallier kaže: “Ključno je da korisnici imaju povjerenje u IoT sustave. Pouzdanost je jedan od ključnih pojmova kojim smo se rukovodili pri radu na ovom dokumentu”. SC 41 trenutno radi na još dva projekta u kojima je vodeće načelo pouzdanost: okvir pouzdanosti i metodologija uvođenja i održavanja pouzdanosti IoT sustava.

S obzirom da se ne zasnivaju svi rizici na tehnologiji, stručno osoblje odgovorno za upravljanje podacima treba izobrazbu, znanje i vještine. Projekti zajedničkog IEC-ova i ISO-ovag Odbora za ocjenjivanje sukladnosti (CASCO) bave se procesom utvrđivanja ispunjava li organizacija zahtjeve koji se odnose na stručnost u tom području.

Osim toga, internetskom sigurnošću bavi se i [Radna skupina \(WG\) 17r](#) IEC-ova Vijeća za ocjenjivanje sukladnosti ([CAB](#)) i Radna skupina Odbora za upravljanje certifikacijom [IECEE](#)-a (*IEC Conformity Assessment for Electrotechnical Equipment and Components*).

(Izvor: <https://iecetech.org/issue/2018-06/The-risks-of-connected-lives>; priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

Navedi pravu cijenu

Transparentnost cijena jedan je od načina da se pridobije povjerenje potrošača jer im olakšava odluku o kupnji. Nova norma za sustav jediničnih cijena pomoći će potrošačima da brže i djelotvornije usporede cijene, a to je situacija u kojoj svi dobivaju.

Sustavom jediničnih cijena trgovci na malo prikazuju cijenu robe u odnosu na standardnu jedinicu mjere kao što su kilogram ili litra. Naprimjer, za mlijeko u tetrapaku od 500 ml koje se prodaje po cijeni od 1,95 USD, jedinična cijena iznosi 3,90 USD po litri.

Međutim, način prikaza cijena razlikuje se od trgovine do trgovine i od proizvoda do proizvoda, što zbunjuje potrošače i ne pridonosi njihovom povjerenju. Cilj je norme [ISO 21041](#), *Guidance on unit pricing* (Upute o sustavu jediničnih cijena), ukloniti zabunu definirajući sustave jediničnih cijena i povećavajući transparentnost informacija o cijeni.

Nedavno istraživanje¹⁾ australskog sveučilišta *Queensland University of Technology* pokazalo je da potrošači bolje obrađuju informacije o cijenama i više vjeruju vlastitoj prosudbi o cijeni kada su one u trgovinama prikazane na isti način. Istraživanje je također pokazalo da je normirano prikazivanje jediničnih cijena povezano s pozitivnijim stavovima prema trgovcima na malo. John Furbank, predsjednik ISO-ova projektnog odbora koji je izradio normu, kaže da će ISO 21041, omogućujući jednostavniju usporedbu cijena proizvoda, donijeti koristi i trgovcima na malo i potrošačima.

“Kupovina nikada nije bila složenija, ne samo zbog većeg izbora nego i zbog sve različitijih pakiranja u smislu mase i veličine,” rekao je.

“Studija iz Queenslanda pokazuje da jasne i dobre informacije o jediničnim cijenama neće nužno navesti potrošače da kupuju najjeftinije proizvode nego će im omogućiti da donose odluke na temelju upućenosti – što će se pozitivno odraziti na trgovce na malo.

“Dakle, ISO 21041 bit će ključni alat za trgovce na malo jer će im omogućiti da iskazuju cijene na jasan i dosljedan način, što će naposljetku dovesti do povjerenja i lojalnosti potrošača.”

Norma daje upute kako prikazati jedinične cijene u trgovini (i na policama i na ambalaži), na internetu i u oglasima. Naglašava i važnost jasnoće i izobrazbe potrošača.

Normu ISO 21041 izradio je ISO-ov projektni odbor [ISO/PC 294](#), *Guidance on unit pricing*, čije tajništvo vodi [Standards Australia](#), australski član ISO-a. Može se nabaviti kod nacionalnog člana ISO-a ili putem mrežne trgovine [ISO Store](#).

(Izvor: Clare Naden, 20. studeni 2018.; <https://www.iso.org/news/ref2349.html>; priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

Kilo dobre vage

Otkad se pamti, služimo se mjerenjem. Danas svjetska znanstvena zajednica provodi temeljitu promjenu u načinu mjerenja nanovo definirajući kilogram, kelvin, amper i mol, četiri od sedam osnovnih jedinica Međunarodnog sustava jedinica (SI). Ključnu ulogu u tome ima jedan ISO-ov i IEC-ov niz normi.

Jeste li znali da je dobri stari kilogram sve dosad bio definiran kao predmet čija je masa... jedan kilogram? I da se mjerna jedinica za temperaturu – kelvin – temelji na unutarnjem svojstvu vode? Iako je to stoljećima funkcioniralo, vodeći svjetski znanstvenici ustanovili su da su te definicije s vremenom prestale biti 100 % stabilne. Zato su se danas formalno složili da će sve mjerne jedinice sada biti definirane prirodnim konstantama, a ne fizičkim predmetima – što je najveća promjena u međunarodnom mjeriteljstvu od 1875. godine.

Definicije dobivaju blagoslov u Bibliji znanstvene zajednice, [SI brošuri](#), koju objavljuje [Međunarodni ured za utege i mjere](#) (BIPM) i koja se poziva na [niz normi 80000](#), *Quantities and units* (Jedinice i mjere), ISO-a odnosno Međunarodnoga elektrotehničkog povjerenstva (IEC). U nizu normi dani su međunarodno dogovoreni nazivi, definicije i simboli veličina koje se upotrebljavaju u znanosti i tehnici te odgovarajuće jedinice, čime se jamči ujednačeno izražavanje i smanjuje rizik pogrešaka.

Mjeriteljski stručnjaci iz više od 60 zemalja okupili su se na Općoj konferenciji za utege i mjere (CGPM) koja se održava u Versaillesu, Francuska, kako bi ratificirali nove definicije SI-ja.

Na konferenciji je glavni tajnik ISO-a, Sergio Mujica potpisao novu zajedničku izjavu o mjeriteljskoj sljedivosti kako bi dokazao ISO-ovu predanost nastavku suradnje s BIPM-om, OIML-om (Međunarodnom organizacijom za zakonsko mjeriteljstvo) i ILAC-om (Međunarodnom suradnjom na akreditaciji laboratorija). U izjavi se navodi da se međunarodna sukladnost i usporedivost mogu jamčiti samo ako su rezultati mjerenja mjeriteljski sljedivi prema međunarodno priznatim referencijama. Izjava je zato od temeljne važnosti za sve četiri organizacije.

U komentaru četverodnevne konferencije, Mujica je rekao da odluka o novoj definiciji sedam osnovnih jedinica SI-ja predstavlja povijesnu prekretnicu.

“Usvajanje normiranih mjera upravo je ono što je stvorilo globalnu ekonomiju jer je utjecalo na svaki aspekt znanosti i tehnike,” rekao je.

“Nove definicije znače da se više nećemo morati oslanjati na fizičke predmete da bismo točno mjerili. To će imati ogroman utjecaj na svijet jer će ubrzati inovacije i smanjiti troškove tehnološkog razvoja. Time će se unaprijediti znanost o mjerenju za buduće generacije.”

ISO-ov i IEC-ov niz normi 80000 podržava međunarodno usklađivanje naziva, definicija i simbola veličina i jedinica koje se upotrebljavaju u znanosti i tehnici te tako jamči ujednačeno izražavanje i pisanje formula. Smanjuje se rizik pogrešaka i potiče komunikacija među znanstvenicima i inženjerima u mnogim disciplinama.

Niz normi, na koji se upućuje u [SI brošuri](#), sastoji se od 11 ISO norma i dvije IEC norme. U njemu se daju nazivi, definicije, preporučeni simboli, jedinice i sve druge važne informacije koje se odnose na veličine koje se upotrebljavaju u znanosti, tehnici, mjeriteljstvu i industriji. Nadalje, služi kao referenca za autore znanstvenih i tehničkih dokumenata, udžbenika, normi i uputa.

Prerada niza normi ISO 80000 odvija se već desetak godina paralelno s preradom SI brošure i očekuje se da će biti dovršena početkom 2019. godine.

ISO-ov i IEC-ov niz normi 80000 može se nabaviti kod nacionalnog člana ISO-a ili putem mrežne trgovine [ISO Store](#).

Saznajte više o novim definicijama Međunarodnog sustava jedinica u ovom [informativnom videu](#).

(Izvor: Clare Naden, 16. studeni 2018.; <https://www.iso.org/news/ref2348.html>; priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

FIFA i CEN potpisali ugovor o suradnji u normizaciji

9. listopada 2018., FIFA – Međunarodna federacija nogometnih saveza – i CEN potpisali su ugovor o suradničkoj vezi (*liaison*), prema kojem će FIFA sudjelovati u normizacijskim aktivnostima tehničkog odbora CEN/TC 217 'Surfaces for sports areas'. Tehnički odbor, čije tajništvo vodi AFNOR, francusko nacionalno normizacijsko tijelo, bavi se utvrđivanjem metoda za određivanje otpornosti sportskih površina na proklizavanje u odnosu na tenisice s čepovima i tenisice s glatkim potplatom.

The screenshot shows the CEN website interface. At the top left is the CEN logo and the text 'European Committee for Standardization'. A navigation menu includes 'YOU & CEN', 'WHO WE ARE', 'MEMBERS', 'WHAT WE DO', 'WORK AREA', 'MEETING FACILITIES', 'NEWS', and 'SEARCH STANDARDS'. The 'NEWS' section is active, showing a breadcrumb trail 'Home > News > News'. The main content area features the headline 'FIFA and CEN signing a liaison agreement to cooperate in standardization' and a large 'FIFA' logo. The text below the logo states: 'On 9 October 2018, FIFA - the International Federation of Football Associations - agreement. According to the agreement, FIFA will participate in the standardization of a sports surface in relation to a studded or smooth soled sports shoe.'

Potpisivanjem ugovora FIFA je iskazala interes za sudjelovanje u radu dviju radnih skupina: CEN/TC 217/WG 6 'Outdoor synthetic surfaces' i CEN/TC 217/WG 11 'Test methods for sports surfaces'.

FIFA će sada moći unijeti svoja velika stručna znanja o profesionalnom nogometu u razvoj europskih normi o sportskim površinama, u suradnji s predstavnicima drugih dionika iz industrije i svijeta potrošača.

Za više informacija, molimo da se obratite [Albertu Simeoniju](#).

(Izvor: <https://www.cen.eu/news/brief-news/Pages/NEWS-2018-043.aspx>; priredio: V.Jaram; prijevod: T. Majić)

Europske normizacijske organizacije bave se učinkom Brexita

Da bi osigurali stabilnost europskoga normizacijskog sustava te pravnu sigurnost i kontinuitet na razini struke i politike za sve stručnjake koji pridonose razvoju europskih normi, CEN i CENELEC dogovorili su na svojim općim skupštinama od 23. studenog da će uvesti prijelazno razdoblje od datuma Brexita (koji se očekuje 29. ožujka 2019.) do 31. prosinca 2020.

U tom prijelaznom razdoblju, **BSI – nacionalno normizacijsko tijelo Ujedinjenog Kraljevstva** – zadržat će prava i obveze iz punopravnog članstva neovisno o političkom dogovoru odnosno dogovoru između EU-a i UK-a.

U prijelaznom razdoblju CEN i CENELEC prikupit će u koordinaciji s BSI-jem više informacija o političkoj situaciji u EU-u i UK-u i njezinom utjecaju na pristup tržištu putem normi. Ti će elementi pomoći CEN-u i CENELEC-u da odluče što će dalje biti s kriterijima članstva i statusom članstva BSI-ja nakon 2020. godine. CEN i CENELEC istovremeno će se pobrinuti za izmjene u svojim aktima tako da se uzme u obzir sadašnja situacija i da budu primjereni za slične situacije u budućnosti.

BSI je pozdravio odluku Opće skupštine CEN-a i Opće skupštine CENELEC-a i izrazio odlučnost da u tom procesu surađuje s ostalim članovima CEN-a i CENELEC-a.

Za više informacija, molimo da se obratite [Sarah Penny](#).

(Izvor: <https://www.cen.eu/news/brief-news/Pages/NEWS-2018-045.aspx>; priredio: V.Jaram; prijevod: T. Majić)

CEN je objavio dvije nove norme o sanitarnim uređajima

Norme su tu da nam život učine lakšim, sigurnijim i zdravijim, osiguravajući stalni nadzor nad kvalitetom stvari koje upotrebljavamo u domu i na radnom mjestu. S tim općim ciljem, CEN je početkom listopada preradio i objavio dvije norme za povećanje i praćenje razine higijene sanitarnih uređaja.

Prva od njih, **EN 997:2018 'WC pans and WC suites with integral trap'** (WC školjke i WC garniture s ugrađenim sifonom), utvrđuje konstrukciju, izvedbene značajke i metode ispitivanja za WC garniture, WC školjke s ugrađenim kotličem i samostojeće WC školjke s ugrađenim sifonom iz glazirane keramike ili nehrđajućeg čelika. U slučaju samostojećih WC školjki, za vodokotliče se utvrđuju samo zahtjevi za volumen ispiranja. Za razliku od toga, u slučaju WC garnitura i WC školjki s ugrađenim kotličem, norma EN 997 utvrđuje i dizajn, izvedbene značajke i metode ispitivanja za vodokotliče s mehanizmom ispiranja, ulaznim ventilom i preljevom. Za te proizvode norma obuhvaća vodokotliče spojene na instalacije vode za piće u zgradama.

U drugoj normi, **EN 14055:2018 'WC and urinal flushing cisterns'** (Spremnici za ispiranje WC-a i pisoara), utvrđuju se zahtjevi za dizajn, izvedbene značajke i metode ispitivanja za vodokotliče za WC školjke i pisoare s mehanizmom ispiranja, ulaznim ventilom i preljevom. Kao i norma EN 997, obuhvaća vodokotliče spojene na instalacije vode za piće u zgradama.

Obje norme izradio je tehnički odbor **CEN/TC 163 'Sanitary appliances'**, čije tajništvo vodi [UNI](#), talijansko normizacijsko tijelo. TC 163 bavi se izradom normi za izvedbene značajke (npr. fizičke i higijenske) i odgovarajuće metode ispitivanja za sve sanitarne uređaje. Preinake osiguravaju visoku razinu higijene u uređajima u širokoj upotrebi.

Za više informacija, molimo da se obratite [Nunu Pargani](#).

(Izvor: <https://www.cen.eu/news/brief-news/Pages/NEWS-2018-044.aspx>; priredio: V.Jaram; prijevod: T. Majić)

Održani 51. sastanak ETSI NSO-a i 72. opća skupština ETSI-ja

51. sastanak ETSI NSO-a

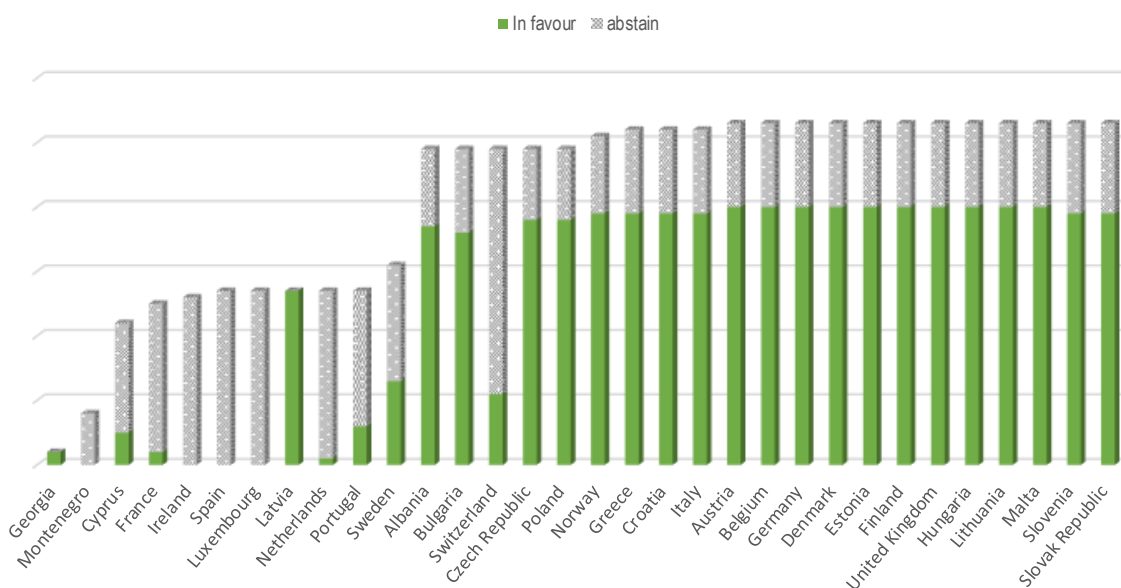
U ponedjeljak 26. studenoga 2018. Održan je 51. sastanak nacionalnih normizacijskih organizacija (NSO) u središtu ETSI-ja u Sophia Antipolisu, oko 20 km zapadno od Nice. Gospođa Nathali Martin iz ETSI-ja detaljno je predstavila rezultate suradnje s NSO-ima u procesu kreiranja, prihvaćanja i objave europskih harmoniziranih norma kao i drugih ETSI-jevih normizacijskih dokumenata. Tijekom zadnje tri godine broj objavljenih europskih norma je pao sa 148 u 2016. na 48 u 2018. dok je u istom razdoblju broj objavljenih harmoniziranih europskih norma pao sa 113 na 15. Razlog je ovoga smanjenja u dostavljenim komentarima kao i procesu provjere koju provode konzultanti Europske komisije radi što detaljnijeg ispunjavanja svih uvjeta koje harmonizirane norme trebaju ispuniti prema odgovarajućem harmonizacijskom zahtjevu.

Prosječno vrijeme od slanja norma na javnu raspravu do objave smanjeno je tijekom zadnje tri godine sa 190 na 134 dana, što je u skladu s općim zahtjevom za skraćivanjem vremena potrebnog za izradu i objavu europskih normi.

U ovom trenutku ima ukupno 36 NSO-a (nacionalnih normizacijskih organizacija) koje imaju pravo glasovati, od kojih 32 i sudjeluje u glasovanju o europskim normama. Imajući u vidu tehničku složenost sadržaja samih normi, samo osam NSO-a je tijekom 2018. godine slalo svoje komentare na dostavljene europske norme na javnoj raspravi.

Na sljedećem grafikonu su prikazana glasovanja po pojedinim zemljama tijekom 2018. godine.

2018 - nature of casted votes per NSO

Gospođa Martin je posebno zahvalila svim predstavnicima ETSI NSO-a koji su svojim profesionalnim djelovanjem omogućili da se proces prihvaćanja europskih norma na nacionalnoj razini odvija kvalitetno i bez zastoja.

Na ETSI-jevom portalu <https://portal.etsi.org/webapp/Transposition/home.aspx> dostupni su on-line podaci o prihvaćenim normama za sve NSO-e, harmonizirane ili neharmonizirane norme.

Na sljedećem grafikonu su podaci s ETSI-jevog portala za prihvaćene harmonizirane norme na dan 14. studenoga 2018.

Country	NSO since	Organizations	Number of all standards (See note)	Percentage	Indicator
AUSTRIA	Sep 2003	Austrian Standards Institute, OVE	216	99.54%	↑
BELGIUM	Nov 1993	NBN	217	100%	↑
BULGARIA	Feb 1993	CRC	211	97.24%	↑
SWITZERLAND	Mar 1993	asut	217	100%	↑
CYPRUS	Jul 1993	CYS	2	0.92%	↓
CZECH REPUBLIC	Jan 1993	UNMZ	208	95.85%	↑
GERMANY	Jan 1993	DKE	214	98.62%	↑
DENMARK	Jan 1993	Dansk Standard	217	100%	↑
ESTONIA	Mar 1998	Technical Regulatory Authority	156	71.89%	→
SPAIN	Jan 1993	UNE	153	70.51%	→
FINLAND	Jan 1993	FICORA	210	96.77%	↑
FRANCE	Mar 2009	AFNOR	120	55.3%	→
UNITED KINGDOM	Jan 1993	BSI	212	97.7%	↑
GREECE	Feb 1993	ELOT	217	100%	↑
CROATIA	Dec 1994	HZN	217	100%	↑
HUNGARY	Jan 1993	MSZT	217	100%	↑
IRELAND	Jan 1993	NSAI	217	100%	↑
ICELAND	Mar 1994	IST	199	91.71%	↑
ITALY	Jan 1993	Commissione congiunta CEI	189	87.1%	→
LITHUANIA	Jan 1997	Lithuanian Standards Board	217	100%	↑
LUXEMBOURG	Jul 1993	ILNAS	217	100%	↑
LATVIA	Mar 2003	Latvian Standard	217	100%	↑
MALTA	Dec 2000	MCCAA	204	94.01%	↑
NETHERLANDS	Nov 1993	NEN	96	44.24%	→
NORWAY	Jan 1993	Nkom	217	100%	↑
POLAND	Mar 2003	PKN	205	94.47%	↑
PORTUGAL	Jun 2003	IPQ	178	82.03%	→
ROMANIA	Oct 2003	ASRO	216	99.54%	↑
SWEDEN	Jan 1993	ITS	217	100%	↑
SLOVENIA	Jul 1995	SIST	217	100%	↑
SLOVAKIA	Aug 2000	Slovak Office of Standards	204	94.01%	↑

HZN je prihvatio svih 217 harmoniziranih norma odnosno 100 %.

Gospođa Sonia Guedda u ime tajništva ETSI-ja predstavila je aktivnosti na projektu izrade novog izdanja *Ugovora o međusobnom razumijevanju* (MoU) između ETSI-ja i NSO-a. Trenutni dokument je nepromijenjen još od 2012. godine, a u međuvremenu su se dogodile značajne promjene koje treba unijeti u novu verziju. Cijeli proces se odvija u tri faze. U prvoj je tajništvo ETSI-ja provelo analizu dokumenta i utvrdilo dijelove koje bi trebalo izmijeniti ili dopuniti. U drugoj fazi je na ovom 51. sastanku o navedenim dijelovima predloženim za izmjenu podneseno izvješće. Planira se da na idućem 52. sastanku NSO-a u travnju 2019. bude predstavljen prijedlog teksta nove verzije dokumenta. Za 53. sastanak NSO-a u jesen 2019. planira se pripremiti revidirani tekst dokumenta na temelju dospjelih komentara od NSO-a. Konačni tekst nove verzije dokumenta MoU ETSI-NSO planira se usvojiti na 54. sastanku NSO-a u proljeće 2020. godine.

Gospodin Ultan Mulligan je predstavio dosadašnje rezultate na realizaciji projekta „*Development of Teaching Materials for Education on Standardization with a Focus on ICT*“. Projekt je započeo prvog siječnja 2016. godine i završava 31. prosinca 2018. godine. Na inicijativu ETSI-ja i uz potporu Europske komisije, formirana je posebna radna skupina *Special Task Force* (STF) 515. Glavni je cilj poboljšanje zapošljivosti budućih studenata u području ICT normizacije. Pod pokroviteljstvom *Fraunhofer Center for International Management and Knowledge Economy* IMW, tim od pet stručnjaka

iz područja istraživanja i primjene normizacije izradio je sveobuhvatan tečaj o ICT normizaciji. Materijal se sastoji od više od 380 dijapozitiva, zajedno s pratećim priručnikom „Razumijevanje ICT normizacijskih principa i prakse“. Primijenjeno je modularno načelo koje omogućava primjenu dokumenata za različite razine višega obrazovanja kao i za različite studijske programe. Svi materijali će nakon završetka programa biti dostupni na ETSI-jevoj web stranici za javnu uporabu.

72. opća skupština ETSI-ja

72. opća skupština ETSI-ja održana je u Sophia Antipolisu od 27-28 studenoga 2018. Iz Hrvatske su u ovom trenutku tri punopravna člana ETSI-ja: Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture, Zagrebačko sveučilišta i firme Sedam IT. Hrvatski zavod za norme je u ulozi NSO-a te ima status promatrača, koji može prisustvovati na Općoj skupštini, ali nema pravo glasovati.

Od značajnijih dokumenata na Općoj skupštini prihvaćen je obnovljeni *Ugovor o suradnji između CEN-CENELEC-ETSI-ja*. U vezi ETSI IPR pravila i uputa, prihvaćena je javna izjava kojom ETSI ne preuzima posebnu poziciju u odnosu na interpretaciju teksta navedenog u tim dokumentima. Specifični uvjeti u odnosu na licence i pregovaranje su komercijalna pitanja između kompanija i neće se razmatrati unutar ETSI-ja. Temeljno načelo ETSI-jeva režima intelektualnih prava ostaje FRAND (Fair, Reasonable, And Non-Discriminatory), bez posebnih preferencija prema bilo kojem modelu licence.

Za novog predsjednika specijalnog odbora za intelektualno vlasništvo (IPR Special Committee) za mandatno razdoblje 11/2018 – 11/2020 izabran je Steve Faraji (AUDI).

Provedeni su izbori za dva nova člana odbora za financije.

Ime	Organizacija (Država)	Kategorija članstva
Lindsay Frost	NEC Europe Ltd (GB)	Proizvođači
Christian Toche	Huawei Technologies France (FR)	Proizvođači

Gospođa **Neviana Nikoloski** iz Švicarske (Phonak Communications AG) izabrana je većinom glasova za novu predsjednicu Opće skupštine ETSI-ja za razdoblje 11/2018 – 11/2020. Za zamjenike predsjednika Opće skupštine u razdoblju 11/2018 – 11/2020 prijavila su se tri kandidata: Simon Hicks, dr. Vladimir Poulkov i Dominique Würges. Većinom glasova su izabrani dr. **Vladimir Poulkov** i **Dominique Würges**.

Na skupštini je glasovanjem odlučeno da će se odbor za izbor generalnog direktora ETSI-ja sastojati od izabраниh dužnosnika Opće skupštine i Uprave, sa samo jednim predstavnikom iz pojedinog člana ETSI-ja.

Pregled promjene članstva od GA#70 prikazan je u slijedećoj tablici:

Opća skupština	Punopravni članovi	Pridruženi članovi	Promatrači	Ukupno članova
70_studeni 2017	664	128	14	806
71_travanj 2018	689	142	14	845
72_studeni2018	713	144	14	871

Na skupštini je prihvaćen prijedlog proračuna ETSI-ja za 2019. godinu u iznosu od **25 622 000** eura bez planiranog deficita. Potvrđene su i vrijednosti prve i sljedećih jedinica doprinosa (Unit of Contribution) za različite kategorije članova ETSI-ja.

Generalni direktor ETSI-ja, gospodin **Luis Jorge Romero** je u svojem izvješću predstavio rezultate koje je ETSI postigao od 71. opće skupštine održane u travnju 2018. godine:

Istaknuo je rezultate u radu:

- a) tehničkih odbora (objavljene normizacijske dokumente),
- b) industrijskih grupa za normizaciju (ISG – Industry Standardisation Group),
- c) dvaju partnerskih projekata: 3GPP (Partnerski projekt 3. generacije) i oneM2M projekta.

U ETSI-ju je objavljeno ukupno 2285 normizacijskih dokumenata.

Potpisano je nekoliko novih ugovora o suradnji (MoU) te obnovljen veći broj postojećih. Pojačana je ETSI-jeva prisutnost u Indiji i Kini kroz projekte SESEI (Seconded European Standardization Expert in India) i SESEC (Seconded European Standardization Expert in China). S Europskom komisijom je nastavljen dijalog na visokoj razini (EC DG GROW i DG CONNECT).

Krajem ove godine se završava značajan projekt povezan s obrazovanjem o normizaciji (Education about standardization), realiziran uz potporu Europske komisije. Revidirani su i primjenjeni zahtjevi iz GDPR Direktive. Citiranje harmoniziranih norma u službenom glasilu Europske unije (EUOJ) i dalje kasni zbog čega je primijenjen novi sustav HAS konzultanata koji će se uključiti od samog početka u process izrade harmoniziranih norma.

Na skupštini je prihvaćen plan aktivnosti tajništva ETSI-ja za 2019. godinu u kojem su detaljno navedene sve najvažnije aktivnosti, rokovi te njihovi nositelji.

Gospodin Dirk Veiler, je u ime ETSI-jeve uprave (ETSI Board), predstavio rezultate aktivnosti u realizaciji ETSI-jeve strategije 2018 - 2019. Tijekom 2018. godine osnovano je sedam radnih skupina za realizaciju posebnih zadataka definiranih u 5 ključnih strategijskih ciljeva navedenih u dugoročnoj strategiji razvoja ETSI-ja 2016 -2021 (1. Biti u srcu digitalnoga 2. Biti kreator norma 3. Biti globalan 4. Biti pouzdan 5. Biti uključiv).

Na skupštini je prihvaćeno izvješće o provedbi ETSI-jeve strategije u 2018. godini i plan za 2019. godinu.

Predstavnik Europske komisije, gospodin Joaquim Nuries de Almeida je u svom pozdravnom govoru istaknuo namjeru Komisije da djeluje na daljnjem unaprjeđenju Europske normizacije u odnosu na uključivost, pravnu sigurnost, predvidivost te brzu realizaciju dobrobiti harmoniziranih normi. Normizacija je jedan od temelja na kojem se izgrađuje funkcionalno jedinstveno tržište u Europi.

Branko Burazer

